

Opas murrosareenan järjestäjälle

AALTO-JULKAISUSARJAT
CROSSOVER 2/2026

Opas murrosareenan järjestäjälle

© 2026

KIRJOITTANUT: SATU LÄHTEENOJA, JANI LUKKARINEN, SAMPSA HYYSALO
VISUAALINEN ILME, VALOKUVAT JA TAITTO: NINA SIRÉN

Sisältö

Murrosareena on yhteissuunnittelun menetelmä, jonka tavoitteena on tukea yhteiskunnan kestävyysaasteiden selättämistä erilaisissa konteksteissa.

Tämä opas on johdanto murrosareenaprosessiin kaikille, jotka harkitsevat menetelmän hyödyntämistä tai haluavat syventää ymmärrystään siitä – olipa kyse sitten julkishallinnon toimijoista (ministeriöt, maakunnat, kunnat), konsulteista, tutkijoista tai prosessien osallistujista.

Oppaasta löydät tietoa menetelmän taustasta, käytännön tukea ja ohjeita työvaiheisiin ja työkalujen käyttöön sekä linkkejä hyödyllisiin materiaaleihin ja julkaisuihin. Tavoitteenamme on tukea tiedon yhteistuotannon menetelmien oikeanlaista ja oikea-aikaista käyttöä kestävyysmurrosten vauhdittamiseksi sekä politiikan vaikutusten tunnistamiseksi ja hallitsemiseksi.

Opas ei ole kaikenkattava. Menetelmän soveltaminen edellyttää aina tilanne- ja kontekstikohtaista harkintaa. Otamme mielellämme vastaan kysymyksiä ja palautetta, yhteystiedot löydät oppaan lopusta.

Johdanto

4

Mikä on murrosareena?

Murrosareena voi olla...

Murrosareena sopii...

Suomessa järjestettyjä Murrosareenoita

Käyttötarkoitus

8

Murrosareenoiden vaikuttavuus

Murrosareenoiden osallistujat

Harkitse toista menetelmää, jos...

Toteutus

11

Neljä erilaista murrosareenaa

Murrosareenan vaiheet

Eri työvaiheet korostuvat erilaisissa areenoissa

Esimerkkejä toteutuksesta

Tarvittavat resurssit ja osaaminen

Huomioi nämä asiat

Materiaalit ja julkaisut

18

Välineitä ja vaihtoehtoja polkutyöskentelyyn

Ohjeet ja tiedostot

Raportit ja tieteelliset artikkelit

Mikä on murrosareena?

Murrosareena on fasilitoitu työpajasarja, jossa erilaiset toimijat muodostavat valittuun kestävyysaasteeseen liittyviä yhteisiä tavoitteita ja kehittävät muutospolkuja.

Murrosareena on vaihtoehto perinteiselle työryhmätyöskentelylle, kun ratkaistavat haasteet ovat monimutkaisia ja kun halutaan oikeasti tuottaa tietoa yhdessä esimerkiksi lausuntojen sijaan.

Murrosten ohjaamisen lähestymistapa kehitettiin Alankomaissa vuosittuuhannen vaihteessa monimutkaisten, politiikan sektorirajat ylittävien kestävyyskysymysten hallintaan.

Siitä on kehitetty Suomessa versio, joka sopii erityisesti keskipitkän (10-15 vuoden) aikavälin murrosten tukemiseen.

Murrosareena voi olla...

Väline virallisen strategian tai toimintaohjelman tekemiselle

Keino laajentaa omistajuutta ja osallisuutta tärkeään ilmiöön

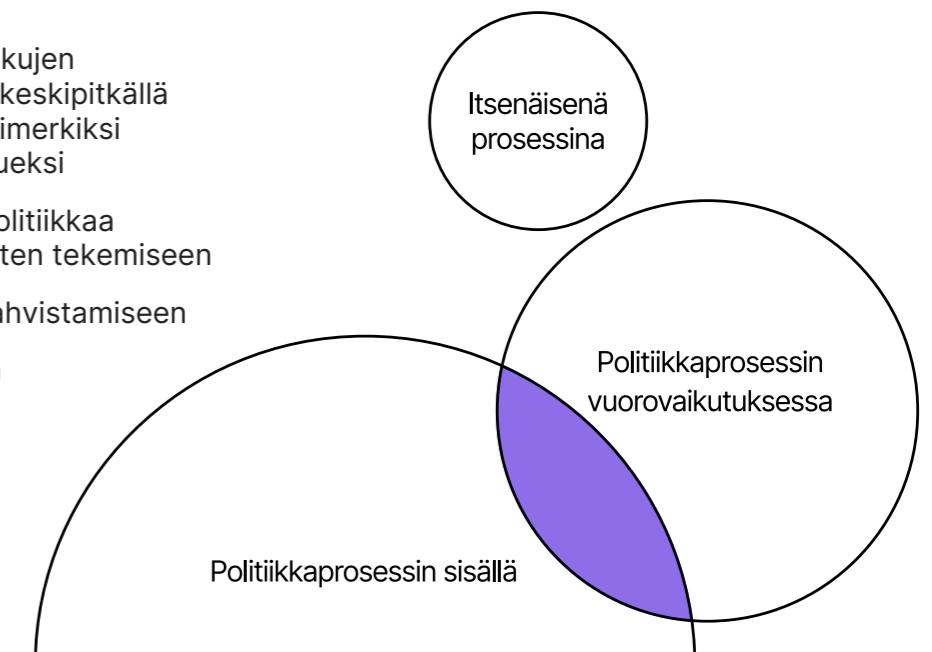
Tapa luoda ymmärrystä haastavasta teemasta ja tuottaa suosituksia

Verkostoitumisen ja uusien kokeilujen käynnistämisen prosessi

Murrosareena sopii...

- Monimutkaisten kestävyyskysymysten hahmottamiseen
- Tiedon yhteistuotantoon
- Mahdollisten tulevaisuuspolkujen hahmottamiseen erityisesti keskipitkällä aikavälillä (10-20 vuotta) esimerkiksi strategia- tai ohjelmatyön tueksi
- Vaihtoehtoisten, nykyistä politiikkaa kirittävien politiikkasuositusten tekemiseen
- Verkostojen luomiseen ja vahvistamiseen
- Toiminnan, kuten kokeilujen käynnistämiseen

Esimerkkejä Suomessa toteutetuista murrosareenoista

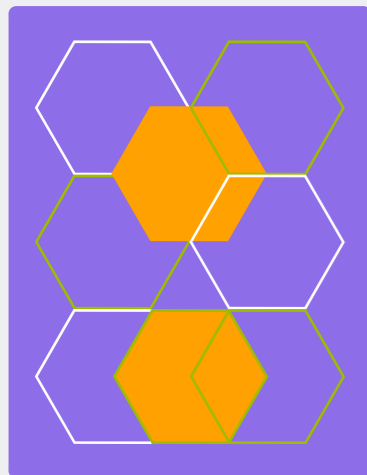

Smart Energy Transition

2017 · OSANA SAMANNIMISTÄ STN-HANKETTA

Tavoitteena energiamurroksen vauhdittaminen

RAPORTTIIN [KLIKKAAMALLA](#) TAI SKANNAAMALLA:

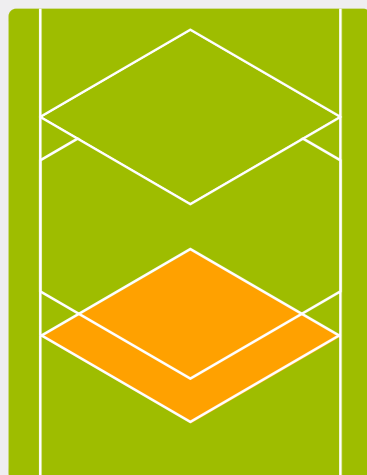

Biodiversiteettiareena

2021 · SYKE, AALTO-YLIOPISTO JA YMPÄRISTÖMINISTERIÖ

Biodiversiteettistrategian pohjustus

RAPORTTIIN [KLIKKAAMALLA](#) TAI SKANNAAMALLA:

Kansalaisenergia-areena

2020 · TUTKIMUSLAITOSTEN JA YMPÄRISTÖMINISTERIÖN YHTEISTYÖ

Tavoitteena hajautetun uusiutuvan energiantuotannon lisääminen kaupungeissa

RAPORTTIIN [KLIKKAAMALLA](#) TAI SKANNAAMALLA:

Lähiöareena

2021 · OSANA DECARBONHOME STN-HANKETTA

Tavoitteena reilu energiasiirtymä lähiöissä

RAPORTTIIN [KLIKKAAMALLA](#) TAI SKANNAAMALLA:

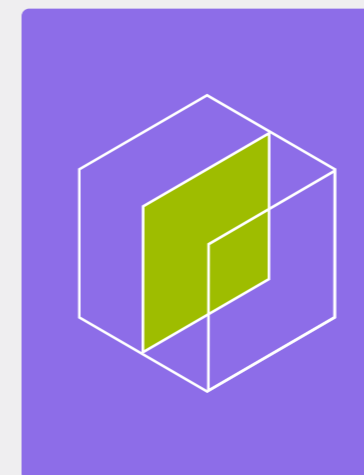

Uudenmaan kiertotalousareena

2024 · UUDENMAAN LIITON WE MAKE TRANSITION!-HANKE

Kansalaisyhteiskunnan ja kuntien vuoropuhelu kiertotalousratkaisujen edistämiseksi

RAPORTTIIN [KLIKKAAMALLA](#) TAI SKANNAAMALLA:

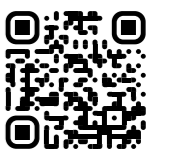

Maaseutuareena

2022 · OSANA DECARBONHOME STN-HANKETTA

Tavoitteena reilu energiasiirtymä maaseudulla

RAPORTTIIN [KLIKKAAMALLA](#) TAI SKANNAAMALLA:

Murrosareenoiden vaikuttavuus

Kuten politiikassa yleensä, kestävyys-murrostakin edistetään monissa prosesseissa samaan aikaan. Jälkikäteen on vaikea sanoa, mikä vaikutus juuri murrosareenalla on ollut tiettyyn teemaan, mutta areena mahdollistaa prosessien ja toimijoiden tuomisen yhteen. Yleisesti areenoissa syntyy monenlaista vaikuttavuutta.

Verkostot, luottamus ja omistajuus

Uudet yhteistyösuhteet ja verkostot sekä luottamuksen lisääntyminen eri toimijoiden välillä

Strateginen ja poliittinen vaikuttavuus

Syötteitä strategioihin ja ohjelmiin, vaikutus politiikkatoimiin, uusia suuntaviivoja, yhteisesti jaettuja tavoitteita

Ymmärryksen ja ajattelutapojen muutos

Parempi ymmärrys systeemistä ja murroksen dynamiikoista, toiminta-kulttuurien muutos pitkällä aikavälillä

Toiminnan käynnistyminen

Konkreettiset kokeilut, pilotit ja rahoitus

Murrosareenoiden osallistujat

Murrosareenaan pyritään löytämään henkilöitä, joilla on kykyä edistää muutosta omassa ympäristössään ja organisaatiossaan. Osallistujien määrä voi vaihdella areenan tavoitteiden ja toteutuksen mukaan, tyypillisesti 15-50 osallistujan välillä. Osallistujien valinta ja kutsuminen on tärkeää miettiä areenan tavoitteista käsin. Osallistujajoukon valinnassa noudatetaan kahta periaatetta:

1 Yhtäältä pyritään näkökulmien moninaisuuteen, jotta saadaan uusia ajatuksia ja systeemistä ymmärrystä. Osallistujia kutsutaan yhteiskunnan eri osa-alueilta: julkinen sektori, yritykset, tutkimus, järjestöt ja käytännön toimijat.

2 Toisaalta on tärkeää, että osallistujilla on riittävä yhteinen pohja ja ajatus tavoitetilasta, jotta työskentely voi edetä. Osallistujiksi valikoidaan edelläkävijöitä ja kehittämismyönteisiä toimijoita, jotka ovat valmiita kokeilemaan uutta.

Harkitse toista menetelmää, jos...

...asialla on kiire

Murrosareenatyöskentely kestää yleensä vähintään muutaman kuukauden.

...resurssit ovat pienet

Murrosareena vaatii esivalmistelua, usean fasilitaattorin ja jälkityötä työpajojen välillä.

...tarkasteltava teema on pahasti ristiriitainen ja edellyttää konfliktinratkaisua

Murrosareena toimii parhaiten, kun osallistujilla on samaan suuntaan menevä ajatus tulevaisuuden tavoitetilasta, mutta poikkeavia näkökulmia keinoista.

...tuloksien jatkotyölle ei ole resursseja tai omistajaa

On tärkeää, että areenan viestejä viedään eteenpäin pian tulosten valmistumisen jälkeen.

Toteutus

Murrosareenoita voidaan järjestää useilla eri tavoilla ja eri konteksteissa. Olemme koonneet tähän näkökulmia ja esimerkkejä areenamenetelmän toteutuksista.

Neljä erilaista murrosareenaa

Vaihtoehtojen avaamisen areena

Vaihtoehtojen avaamisen areena pyrkii valottamaan mahdollisuuksien kirjoa tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tavoite on kirkas ja aikajänne strateginen (~10 v.).

Osallistujat tarkkaan valittuja, toisiaan täydentäviä asiantuntijoita.

Tuotoksena erilaisia polkuja ja toimenpide-ehdotuksia tarkasteltavan haasteen ratkaisemiseksi.

Politiikan tekemisen areena

Politiikan tekemisen areena kohdistuu suoraan politiikan sisältöihin ja prosesseihin.

Tavoite voidaan asettaa ennalta ja aikajänne mukauttaa strategisiin tavoitteisiin.

Osallistujat voivat olla ennalta asetettuja poliittisen prosessin omistajia.

Tuotoksena esimerkiksi strategiadokumentti tai toimenpideohjelma, jolla teemaa voidaan edistää.

Murrosten hahmottamisen areena

Murrosten hahmottamisen areena keskittyy heikosti tunnettuihin ilmiöihin, joiden parissa on vähän toimintaa.

Tavoite voi olla laaja-alainen ja aikajänne melko pitkä.

Osallistujajoukkoa ei ole lähtökohtaisesti rajattu ja voidaan täydentää uusien tietotarpeiden pohjalta.

Tuotoksena usein tietotarpeiden täsmentyminen, uusia hankeaihoita ja yhteistyön muotoja.

Kokeilujen käynnistämisen areena

Kokeilujen käynnistämisen areenassa painopiste on uuden toiminnan aikaansaamisessa.

Tavoite on hyvin konkreettinen ja aikajänne lähivuodet.

Osallistujajoukko on avoin ja motivoitunut ryhmä ilmiöstä kiinnostuneita paikallisia tahoja.

Tuotoksena konkreettisia kokeiluja, verkostoja ja toimintaa.

Murrosareenan vaiheet

Murrosareenoiden työpajatyöskentely koostuu kolmesta päävaiheesta - käynnistämisestä, polkutyöstä ja jalkauttamisesta. Murrosareenan edetessä on tärkeää varata riittävästi aikaa kunkin vaiheen valmistelulle sekä tulosten jalostamiselle työpajojen välissä. Tyypillisesti pajojen välillä on aikaa 3-6 viikkoa.

Eri työvaiheet korostuvat erilaisissa areenoissa

Vaihtoehtojen avaamisen areena

ORIENTAATIO

POLKUTYÖ

JALKAUTTAMINEN

SUOSITUSKESTO

4-5 työpajaa

Politiikan tekemisen areena

ORIENTAATIO

POLKUTYÖ

JALKAUTTAMINEN

SUOSITUSKESTO

3 työpajaa

Murrosten hahmottamisen areena

ORIENTAATIO

POLKUTYÖ

JALKAUTTAMINEN

SUOSITUSKESTO

4-5 työpajaa

Kokeilujen käynnistämisen areena

ORIENTAATIO

POLKUTYÖ

JALKAUTTAMINEN

SUOSITUSKESTO

3 työpajaa

Esimerkkejä toteutuksesta

2017

Energia- murrosareena

VAIHTOEHTOJEN AVAAMISEN AREENA

Kansallisen energiapolitiikan kehitysuraa haastava areena, johon kutsuttiin 24 eri näkökulmia edustavaa asiantuntijaa.

1

Orientaatio

Kaksi puolen päivän työpajaa, joiden tuloksena murrosvisio, 20 murrostavoitetta, listat ajureista, esteistä ja epävarmuuksista.

2

Polkutyö

Kolme puolen päivän työpajaa, joiden tuloksena kahdeksan murrospolkua.

3

Jalkauttaminen

Puolen päivän työpaja, jonka tuloksena sadan politiikkasuosituksen lista.

2024

Uudenmaan kiertotalousareena

KOKEILUJEN KÄYNNISTÄMISEN AREENA

Kansalaisyhteiskunnan ja kuntien vuoropuhelu kiertotalousratkaisujen edistämiseksi, johon osallistui 31 eri asiantuntijaa.

1

Orientaatio

Yksi puolen päivän työpaja, jonka tuloksena haasteet, vision tarkentaminen, käsiteltävät teemat ja tavoitteet.

2

Polkutyö

Yksi puolen päivän työpaja, jonka tuloksena kolme murrospolkua.

3

Jalkauttaminen

Puolen päivän työpaja, jonka tuloksena kokeiluiideoita, joista äänestettiin voittajat.

Tarvittavat resurssit ja osaaminen

Murrosareenan järjestämiseen tarvittavat resurssit vaihtelevat toteutuksesta riippuen. Tyypillisesti areenan järjestämiseen menee vähintään muutama henkilötyökuukausi, koska työ pitää sisällään valmistelun, areenaprosessin ja raportoinnin. Areenatyön järjestämisessä on erilaisia rooleja. Samoilla henkilöillä voi olla monta roolia.

Fasilitaattorin rooli on merkittävä, jonka takia fasilitaattoreille järjestetään usein erillinen koulutus ennen työpajoja. Osallistujille laaditaan työn alussa tiivis taustamuistio, joka antaa yleiskuvan käsiteltävästä aiheesta.

Ydintiimi

Ydintiimi koostuu 2-3 henkilöstä, joiden vastuulle kuuluu prosessin suunnittelu ja johto sekä tulosraportin tuottaminen.

Asiantuntijat

Asiantuntijat, jotka tuottavat taustamateriaalin. Asiantuntijat voivat löytyä osin ydintiimistä.

Fasilitaattoreita ja kirjureita työpajoihin

Suositus on, että polkutyövaiheessa jokaista 5-7 hengen ryhmää kohden on fasilitaattori-kirjuripari. Rooliin kuuluu myös ryhmätyöskentelyn valmistelu ja jälkityöt työpajojen jälkeen.

Viestintäosaaja

Viestintäosaaja tuloksista viestimiseen.

Huomioi nämä asiat

Varaa riittävästi aikaa luottamuksen rakentamiselle toimijoiden välillä

Fasilitoinnin perussääntö, eli luottamus ensin pätee myös murrosareenassa.

Järjestä ohjelmaan riittävästi taukoja

Se luo osallistujille omistajuutta areenaan ja tarjoaa kaikille mahdollisuuden pysyä mukana nopeastikin vaihtuvissa työvaiheissa.

Ole joustava ja muuta suunnitelmia tarvittaessa matkan varrella

Esim. joku työvaihe tai keskustelu saattaa vaatia suunniteltua enemmän aikaa, tai kesken prosessin todetaan että mukaan olisi hyvä kutsua uusia tahoja.

Älä nojaa liikaa tiettyihin työkaluihin

Esimerkiksi murrospelilaudat ja digitaaliset alustat ovat arvokkaita eri työvaiheissa, mutta on tärkeää mukauttaa työskentely osallistujien ja ilmiön puitteisiin.

Suosi vuorovaikuttavia tilanteita

Fyysiset kohtaamiset antavat tilaa osallistujien vuorovaikutukselle, verkostoitumiselle ja luottamuksen lisäämiselle. Esimerkiksi etäyhteyksin areena jää etäiseksi.

Välineitä ja vaihtoehtoja polkutyöskentelyyn

Etenkin muutospolkujen laatimiseen on kehitetty niin fyysisiä kuin digitaalisia työkaluja:

Valkotaulu ja magneettiset pelivälineet

Miro-alusta

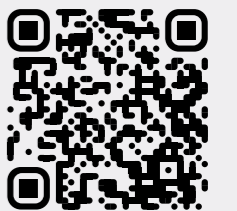

Perinteinen fläppitaulu

Fyysisillä pelivälineillä työskentely tuo konkretiaa, mutta vaatii tulosten digitoinnin työpajan jälkeen. Työskentely voi tapahtua myös niin, että ollaan saman pöydän ääressä mutta polkuja työstetään digitaalisesti Mirossa. Tämä helpottaa jälkityöstöä, mutta huomio voi mennä liikaa teknisiin asioihin yhteistyöskentelyssä.

Ohjeet ja tiedostot

Löydät niin fasilitaattoreiden kuin osallistujien video- ja tekstimuotoiset ohjeet sekä polkutyöskentelyn välineet [Murrosareenan Materiaalit-sivulta](#) skannaamalla oheisen QR-koodin.

Raportit ja tieteelliset artikkelit

Löydät murrosareenaan liittyviä raportteja ja tieteellisiä artikkeleita [Murrosareenan Julkaisut-sivulta](#) skannaamalla oheisen QR koodin.

Lisätietoja

Sampsa Hyysalo
Professori, Aalto-yliopisto

SAMPSA.HYYSALO@AALTO.FI

Satu Lähteenoja
Johtava tutkija, Demos Helsinki

SATU.LAHTEENOJA@DEMOSHELKINKI.FI

Jani Lukkarinen
Johtava tutkija, Suomen ympäristökeskus

JANI.LUKKARINEN@SYKE.FI